

Laukkaset

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti 2/2017

Laukkaset

N:O 2 / 2017, Joulukuu

Laukkasten sukuseura ry:n jäsenlehti

22. vuosikerta

Osoite: Laukkasten Sukuseura ry
Johanna Lindbohm
Tuomikatu 40 50120 Mikkeli

ISSN 1239-8993

SISÄLLYSLUETTELO

Pääkirjoitus	2
Hyvää syksyä	
Hyvät seuran jäsenet	3
Sota-ajasta	4
Sota-ajalla eläneiden kertomuksia Jyväskylästä	6
Pullan tuoksuinen lähtö	7
Sota-aikana eläneet	
Aino Pauliina Kyllönen os. Laukkanen kertoo sota-ajasta	10
Kirjeitä talvisodan aikana	11
Tiedotuksia jäsenille	13
Keinuhevonen	15
Aine	16
Rapu-Laukkaset	17
Kinttaan Laukkaset Willa Ellenissä	18
Pielaveden Laukkasten kokoontuminen peruuntui	19
Taustaksi Rubenin tarinalle	20
Ruben Massisen	
Lapsuusmuistoja Sortavalasta vuosilta 1907-1921	21
Laukkasten sukuneuvosto 2015-2018	26

**Sukuseuran kotisivut osoitteessa:
www.laukkaset.org**

Vastaava toimittaja: Johanna Lindbohm,
Toimituskunta Ritva Laukkanen, Jaana Väisänen
Taitto Grano Oy, Mikkeli
Etukansi: Sankarihaudat Juvalla itsenäisyyspäivänä 2017.
Veikko Laukkanen
Takakansi: Mikkelin jouluvaloja. Veikko Laukkanen

Hyvät Laukkaset

Minulla todettiin kesällä vakava sairaus, jonka vuoksi en pysty hoitamaan seuran puheenjohtajan tehtäviä. Vetovastuu on toistaiseksi varapuheenjohtaja Johannalla ja sukuneuvosto tukee häntä esimerkiksi. Kiitos heille siitä.

Hanna Lindin runon sanoin toivotan kuitenkin lukijoille onnea ja menestystä satavuotiaassa Suomessa.

Tätä maata minä rakastan
maata,
jolla on janoiset juuret
ja jäätyvät järvet.
Joiden kansille kaatuivat ne
jotka eivät kuolleet vapaudesta
Vaan elivät

Tätä maata.
Joka opetti lapsen juoksemaan
Ja tätä taivasta
joka näyttää heille
Että sydämellä ei ole kattoa
eikä seinä

Vain maa
jota vasten painaa pää
ja jalat

Ja taivas, joka tekee tulet
ja tuulet

Ja tätä maata minä rakastan
minä.
Jonka ainoa tehtävä
on pitää sylissään perinnöksi annettu
pudottamatta

23.10.2017
Ansa Haapalainen
puheenjohtaja

* * * * *

Ansa Haapalainen menehtyi marraskuun viimeisenä päivänä. Sukuneuvosto kunnioitti hänen muistoaan hiljaisella hetkellä kokouksessaan 2.12.

Hyvää syksyä Hyvät seuran jäsenet

Syksyinen pimeys ja syysmyrskyt pauhaavat ikkunan takana. Tällä kertaa minä sain kunian kirjoittaa lehden pääkirjoituksen.

Sukuneuvoston kaksi vuotta on mennyt ja kolmas vuosi alkoi. Minulle ensi kertaa sukuneuvostossa mukana olleelle tämä aika on ollut antoisaa ja mieliin painuvaa, joskin hyvin kiireistä.

Sukukirjahanke, yksi sukuneuvoston tärkeimmistä projekteista on edennyt aikataulun ja odotusten mukaisesti.

Ensimmäinen Laukkasten sukukirja käsittelee Laukkas-sukujen vaiheet asiakirjojen alusta 1540-luvulta 1600-luvun lopulle. Kirjassa on sukutaulujen lisäksi artikkelit eri sukuhaaroista ja yleisempäänkin arjen historiaa.

Eräs kirjan kantavia teemoja on sukukirjan yhteydessä toteutettu Laukkasten isälinjainen Y-kromosomin DNA-testausprojekti. DNA:n avulla on saatu selvitettyä mitkä Laukkas-suvut ovat samaa alkuperää sekä mitkä polveutuvat eri kantaisista. Laukkas-sukuja on monia, mutta monilta sukuhaaroilta löytyy myös yhteinen alkuperä.

Kirjatyöryhmä on kokoontunut vuoden 2017 aikana 3 kertaa. Työryhmän jäsenten Ansa Haapalaisen, Ritva Laukkasen, Oskari Laukkasen ja allekirjoittaneen lisäksi palaverissa on ollut mukana myös sukukirjan tekijä Ari Kolehmainen.

Sukuneuvosto kokoontui helmikuussa Anttolassa ja syyskuussa Mikkelissä. Ylimääräisen kokouksen sukuneuvosto pitää joulukuun alussa. Siinä käsitellään ensi kesän Laukkasten Sukuseura ry:n varsinaisen kokouksen järjestelyä sekä myös kuulemme Ari Kolehmaisen terveiset sukukirjaprojektista.

Syyskuun kokouksessa neuvosto päätti julistaa sukukirjan nimikilpailun. Voittanut ehdotus palkittaisiin sukukirjalla.

Valitettavan moni on jättänyt jäsenmaksun maksamatta. Uusia jäseniä on tullut jonkin veran. Puheenjohtajan edellisessä lehdessä esittämään vetoomukseen lukijoille minä lisään haasteen. Tästä päivästä, ensikesän sukukokoukseen mennessä kahdelle ensimmäiselle kolme jäsentä hankkineelle lupaan ostaa Laukkasten logolla varustetun kauppakassin. Koskee kaikkia jäseniä.

Tämän lehden teemana on sota-aikaan eläneet. Sodan päätyemisestä on kulunut aikaa jo yli seitsemänkymmentä vuotta. Siihen aikaan eläneitä, jotka muistavat sen ajan tapahtumat, alkaa olla vain harvassa. Ja yhä harvemmaksi käy joka vuosi. Olisi aika koota muistot jälkipolville luettavaksi.

Sukujuhlan suunnittelutyöryhmä on kokoontunut useasti vuoden aikana. Juhlan suunnittelu on mennyt aikataulun mukaisesti, onhan se osaavissa käsissä.

Toivokaamme että syksyn edetessä, sääkin muuttuu hieman aurinkoisemmaksi ja kuivemmaksi. Toivotan lehden lukijoille rauhallista talven ja joulun odotusta.

Leo Laakko

Sota-ajasta

Lapsuudessani kodissamme ei muistini mukaan puhuttu sota-ajasta paljoa, mutta todennäköisesti se on ollut kuitenkin aikuisten keskusteluissa mukana. Mieleeni on jäänyt asioita, jotka liittyvät ajatuksissani sotaan. Esimerkiksi Paavalin kirkon viereen on pudonnut pommi ja kirkko tietysti liittyy mielessäni sotaan. Pommi oli raunioittanut pahasti viereisiä taloja. Kirkon pääoven vieressä olevassa pylvässä on vieläkin pommin jäljiltä kuoppa. Kirkon puiston puoleisessa tiiliseinässä on edelleenkin sirpalejäljet. Mutta niiden viereisten talojen seinissä olevat pahat jäljet eivät muistu mieleeni. Tätiäni asui siinä vieressä ja kävimme jo pienenä lapsena hänen luonaan, enkä muista kuvien mukaisia jälkiä nähneeni. Alueella oli muitakin pommitettuja paikkoja, mutta luulen, että talojen kunnostus on tehty

riipeästi. Joitain raunion jälkiä muistan Inarintietä. Muistan myöskin 50-luvulta Kasarmitorilta Kaartin kasarmien rauniot. Ne olivat vielä näkyvissä 1953 kuvatussa filmissä, jossa Tauno Palo näytteli. Kaupungin alueella oli paljon raunioita eri puolilla, mutta lapsuudestani en muista paljoakaan, vaikka liikuin jo 50-luvun vaihteessa laajalti kaupungilla.

Isämme ei todennäköisesti ollut paljoa poissa kotoa, sillä hän oli sähköttäjänä, mutta ei tehtävänsä vuoksi vaikeissa paikassa. Sekin on vaikuttanut muistoihini hänestä työssä käyväni isänä. Hänen siskonsa vieraskirjassa on mainintoja sota-ajan vierailuista. Erityisesti vierailijat kiittivät hyvästä korvikkeesta. Toinen asia, joka tuli siinä huomattavana esille. Vierailijat mainitsivat toistuvasti, että kunpa saataisiin Suur-Suomi. Se oli todennäköisesti ollut

yksi yleinen haave. Vielä 50-luvun alkupuolella koulumme kartassakin oli merkitty Karjalan kannas ja Petsamo rajaksi. Tosin myös nykyinen raja oli lisäksi merkitty siihen.

Mielenkiintoisen näkökulman sota-aikaan sai talvikudella 2015-16 kun maahamme saapui huomattava määrä turvapaikan hakijoita. Seurakunnassamme voitiin olla auttamassa myöskin tässä. Eräs irakilainen turvapaikan hakija oli kuvannut kotikaupunkinsa pommituksen jälkiä. Näistä kuvauksista tehtiin näyttely Paavalin kirkon eteiseen. Juuri meidän kirkon ympäristössä oli ollut samanlaisia pommitusten jälkiä. Se oli ollut elämää täälläkin. Nyt näyttely toi samat aiheet uudelleen eri maasta esille. Tämä kuluva vuosi on Suomi 100 vuotta. Siitä järjestetään monenlaisia juhlia eri puolella maatamme. Sadassa vuodessa on tapahtunut valtava kehitys. Mieleen tulevat monet asiat, jotka vaikuttavat elämäämme. Esimerkiksi maanviljelyksessä on tapahtunut paljon. Vesijohtoverkosto on saatu laajalle ja lämmin vesi hyvin yleiseksi käyttöön. Sähköinen tiedotus monella tavalla on kehittyntä arkipäivää.

Täällä oli pystytty kunnostamaan ympäristö hyvin. Me elämme monella tapaa vapaassa maassa turvatuin oikeuksin. Kuinkahan paljon kiitoksen aiheita meillä on verrattuna heikommassa asemassa eläviin ihmisiin.

Olemme jo edenneet pitkälle syksyissä. Kulunut vuosi on ollut täynnä uutisia vaikeista ilmoista. Monet luonnonmullistukset ovat tuoneet paljon tuhoa eri puolille maapalloa eikä ilmat Suomessakaan ole olleet hyviä. Syksy on kuitenkin luopumisen aikaa ja tavallaan uuteen valmistautumista. Syksyn ruska ei ole vain herkkää luopumista emmekä vielä tiedä millainen talvi tulee olemaan. Aikanaan kansakoulu-aulussa laulettiin: "Veikkoset hei, surra tok'ei, kesä jos paljonkin mennessään vei. Työhön me vaan käymme ahkeraan. Kesää ei muisteta kaivatakaan!" Vai kaipaammeko?

Vuosi sitten olin sairaalassa sellaisessa kunnossa, että luulin, että en enää näekään kesää. Kaksi kuukautta sairaalassa, joulunkin vietto siellä oli juuri luopumista ja odotusta tunteettoman edessä. Mutta sitten koitti kevät ja kesä. Olin kesäkuun alussa sairaalassa asiolla ja tulin kotiin. Mäeltä laskeutuessani näin kotialueeni kesään pukeutuneena. Se oli elämys, josta kiitän! Sain kokea vielä tämän kesän ja nyt on valmistautumista talveen, En tiedä, mitä kaikkea on edessä ja kuinka kauan! Ajattelen kuitenkin, kuinka paljon meillä on kiitoksen aiheita aivan tavallisessa arjessa!. Tänä päivänä ehkä jokainen voi löytää hyviä asioita elämästään ja monet arkipäiväisetkin asiat ovat arvokkaita! Osaammeko kiittää elävää Jumalaa kaikesta hyvästä, mitä hän on kohdallamme suonut! Samalla meillä on myös oikeus kääntyä hänen puoleensa myös vaikeissa asioissa.

Voimme pyytää apua ja voimia, kun niitä tarvitaan! Meillä on kestävä turva kaikkivaltaissa Jumalassa! Jokaisella on oikeus kääntyä hänen puoleensa. Tänä vuonna vietämme reformaation vuotta ja oppi-isämme Lutherin ajatuksiin liittyen voimme aloittaa päivämme Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen! Saamme kiittää yön levosta ja pyytää siunausta alkavaan päivään!

Hyvää ja iloista joulun aikaa kaikille toivottaen

Heikki Laukkanen

Sota-ajalla eläneiden kertomuksia Jyväskylästä

Vaikka Jyväskylä on kaukana itärajasta, se on monen kertomuksen kohde sota-ajalta.

Kaupungin kivääri- ja tykkitehtaan vuoksi pommit putoilivat, kansa turvaan juoksi.

Myös kotitalomme oli kivääritehtaan luona ja kerronkin, mitä tapahtui päivänä tuona.

Isä ja vaari oli kutsuttu lähtemään sotiin ja Martta-täti oli jäänyt yksinään kotiin.

Hälytyksen aikana piti naapurin kellariin juosta, kun matalassa talossamme ei voinut välttyä tuosta.

Kun sitten taloomme tuli kylään vieras juuri, olikin seuraavaksi aivan satumainen tuuri.

Alkoivat pommitukset, lentokoneet taivaalle piirtyä, eikä täti kehdannut vieraan vuoksi naapuriin siirtyä.

Naapurista isä-Korpinen oli rintamalla, äiti ja lapset olivat kellarissa lattian alla.

Heidän oli pitänyt mennä maalle sotaa paikoon, mutta kun pommitus tuli, menivät nyt kellarin rakoon.

Korpiseen tuli täysosuma yhdestä pommitusta, toisen puolen naapuri menetti puoli taloa näistä hommista.

Korpisen äiti ja lapset kuolivat kellariin siellä, meidän talomme säilyi ja täti jatkoi elämää sotatiellä.

Vieraaks' tullut vanha herra tätimme hengen säästi, tuntuu, että näin Luoja hänet varjelemaan päästi.

Isä-Korpinen ei jaksanut tuota surua kestää, eikä mikään häntä masennuksesta estää.

Hän oman käden kautta maailman jätti ja koko perheellä on hautausmaalla kumpu nätti.

Kotitalomme on minulla vielä pystyssä tässä, osoituksena riipaisevasta todesta Jyväskylässä.

Sirpa Herve (o.s. Laukkanen)

Pullan tuoksuinen lähtö

Pekka Laukkanen syntyi Kiteellä 1870 ja asui perheensä kanssa Kiteen Puhos n:o 15 Pölkymäessä.

Pekka vihittiin Hilma Albintytär Hukkasen (1881-1944) vuonna 1898. Rippikirjojen lisämerkintöjen mukaan Pekka muutti perheensä kanssa 1899 (muuttotodistus n:o 2842) Kiteeltä pois, mutta merkinnöistä ei ilmene minne he tuolloin sijoittuvat. Lapsista Lyyli (1899), Vilho (1903), Helmi (1905), Rakel (1908) ja Yrjö (1910) ovat kuitenkin syntyneet Kiteellä. Urhon (1901) syntymäpaikka on Ruokolahti. Vuonna 1918 perhe todennäköisesti asui Harlussa, sillä nuorimmat lapset, Toivo ja Salme ovat syntyneet siellä vuonna 1918 ja 1920. Pekka kuoli vuonna 1934 Harlussa, jonne hänet on haudattu.

Paperitehtaan työläiset

Harlun kunnan aluetta hallitsee Jänisjärvestä Laatokkaan laskeva Jänisjoki, jonka vuolaasti virtaaviin koskiin oli hyvä perustaa teollisuuslaitoksia. Jokilaaksosta muodostui 1900-luvun alussa puunjalostukseen keskittynyt teollisuuskeskus, jonka ympärille Harlu pe-

rustettiin. Yksi teollisuuskeskuksista oli Leppäkosken kylässä (Harlun kirkonkylä), jonne perustettiin voimalaitos, saha, puuhiomo sekä paperi- ja tiilitehdas. (Wikipedia)

Harlun alueella viljeltiin maata ja kalastettiin, mutta tehtaissa työskentelevien määrä oli suuri. Pekka Laukkanen jälkeläisistä moni on paperityöläinen. Pekka Laukkanen työskenteli Leppäkosken paperitehtaan korjauspajassa ja isänsä jalanjälkiä seurasi ainakin Vilho (s. 1903).

Talvisota muuttaa kaiken

Kaikki harlulaiset eivät joutuneet talvisodan evakkotaipaleelle, sillä sotatoimet eivät ulottuneet kunnan alueelle saakka. Ainoastaan kunnan itäisimpien osien asukkaat joutuivat lähtemään pakoon lähestyvää sotaa. Moskovan rauhassa 1940 Harlu siirtyi Neuvostoliiton haltuun, joten harlulaisten täytyi kuitenkin jättää kotiseutunsa sodan päätyttyä.

Harlulaisten evakkojunat suuntasivat Kontiolahtelle, josta evakot siirtyivät Pohjois-Savon kautta Keski-Pohjanmaalle. Syksyn 1941 aikana valtaosa harlulaisista palasi evakkopaikkakunniltaan takaisin kotiseuduilleen. Lopul-

Kaatuneen sotilain hautajaiset.

lisesti harlulaiset joutuivat jättämään kotinsa kesällä 1944. (Wikipedia)

Helmi ja Otto Palviaisen perheen matka Harlusta Kotkaan

Pekka ja Hilma Laukkanen jälkeläisistä ainakin osa joutui jättämään Harlun talvisodan alettua 1939.

Kävimme Pekan ja Hilman tyttärenpojan, Seppo Palviaisen kanssa läpi hänen muistikuviaan evakkoon lähdöstä. Sepon mukaan tieto sodan vakavuudesta ei ollut saavuttanut kaikkia harlulaisia, vaikka miehet (myös Sepon isä Otto Palviainen) olivat joutuneet sotaan.

Syksyllä 1939 sotilaspoliisi ja -upseeri kiersivät taloja kertoen, että perheiden on lähdettävä kello 11 junalla evakkoon. Matkaan sai ottaa mukaan vain tärkeimmät tavarat, jotka voitiin kantaa kassissa.

Ennen junalle lähtöä tuli kuitenkin tieto, että kello 11 juna on täynnä ja Helmi Palviaisen tuli lähteä poikiensa Sulevin ja Sepon kanssa kello 12 junalle. Tämä tieto saattoi olla Helmin ja poikien onni, sillä kello 11 lähtenyt juna oli pommitettu Elisenvaarassa.

Helmi-äiti oli lähtökäskyn tullessa leipomassa pullaa. Hän paistoi pullat valmiiksi ja vei ne kellariin peittäen ne liinalla, jotta perheellä olisi tuoretta pullaa heidän tullessaan takaisin kotiin. Tässä vaiheessa ei ollut tietoa, ettei perhe tulisi enää takaisin. Tavaraita pakatessa Helmiä harmitti ajatus, että hänen pitäisi jättää

aarteensa, uusi ompelukone sodan jalkoihin. Ja kuin sadusta, hänellä oli tuuria saadessaan koneen naapurin, joka oli matkalla asemalle, hevoskyytiin. Ompelukoneen päälle kiinnitettiin Helmin nimi ja kone saapui kuin saapuikin junalla Kokkolaan, mikä oli perheen ensimmäinen evakkopaikka. Ensimmäiset yöt perhe nukkui Kokkolan vanhan kirkon urkuparvella. Evakkomatka jatkui Veteliin. Todennäköisesti myös muita Pekan ja Hilman jälkeläisiä oli samassa junassa, sillä oma isäni, Jorma Laukkanen (vanhemmat Vilho ja Aino Laukkanen) syntyi Vetelissä 26.4.1940. Vetelistä matka jatkui Keski-Suomeen ja siellä Suolahteen, Kirppulan taloon. Kirppula on tullut esille myös Pekan ja Hilman nuorimman tyttären Salme Laineen (s.1920) ja Ritva Haapalan (Rakel Walliuksen os. Laukkanen s. 1908 tytär) tarinoissa. Seppo muistaa Kirppulan ja miten perheet oli sijoitettu talossa kukin oman nurkkaukseen.

Helmi, Sulevi, ja Seppo olivat evakkomatalla vuoteen 1941 saakka. Kirppulassa he ovat olleet ainakin kesällä, sillä Seppo muistaa kävelleensä niityn poikki uimaan Suojärvelle, jonne hän oli vähällä hukkaa. Perheen kolmas poika, Sakari syntyi Äänekoskella.

Otto-isä palasi sodasta välirauhan aikana ja hän etsi heti töitä. Perhe päätyi Mätäsvaraaran Pielsjärvelle, jossa sijaitsi Outokummun kivi- ja puu- ja metalliteollisuus. Otto työskenteli siellä remonttimiehenä,

Evakkomatka oli pitkä.

Hilma ja Pekka Laukkasen Helmi-tyttären poika Seppo Palviainen.

Kuvan takana on teksti - Helmi-tädin kihlajaiset.

joita oli kaksi. Seppo muistaa, kuinka isän oli lähdeittävä töihin tarvittaessa myös yöllä. Otto joutui osallistumaan jatkosotaan kolmen kuukauden ajan, kunnes hänen silloinen työnantajansa, Vuoksenniska Oy, anoi hänet takaisin töihin.

Perhe asui Mätäsvaaralla kahden perheen paritalossa, jossa ei muuttovaiheessa ollut edes portaita. Kesällä 1942 läheisen sotavankileirin vangit kaivoivat talojen ympärille ojat, joihin asennettiin viemäröinti ja vesijohdot. Taloissa oli myös keskukslämmitys ja sähkö. Osa Mätäsvaaran taloista on Alvar Aallon suunnittelema. Täällä syntyi perheen neljäs poika, Ossi. Perhe asui Mätäsvaarassa vuoteen 1947 saakka, jolloin kaivos suljettiin. Sieltä perhe muutti Ylöjärvelle ja lopulta vuonna 1950 Kotkaan, jossa Otto-isä työskenteli Lohja-Kotka Oy:n paperitehtaalla koneenkäyttäjänä. Vanhin Oton ja Helmin pojista, Sulevi työskenteli myös paperitehtaalla.

Osa Pekan ja Hilman lapsista palasi todennäköisesti Harluun joutuakseen jättämään kodin lopullisesti vuonna 1944. Keskusteluissa on noussut esille mm. paperitehtaan koneiden purku ja tuominen pois Harlusta. Tästä ei kui-

tenkaan ole varmuutta. Perheestä Hilma-äiti lähti viimeisenä Toivo poikansa kanssa Äänekoskelle.

Pekan ja Hilman pojista Vilho, Toivo ja Urho perheeseen sijoittuivat Äänekoskelle ja ainakin Vilho ja hänen poikansa Unto ja Jorma työskentelivät paperitehtaalla. Myös Rakelin puoliso, Frans Wallius oli paperityöläinen – heidän perheensä sijoittui Nokialle.

Vuonna 2017

Meinasi vallon unohtua. Helmin ompelukone on seurannut perheen mukana tähän päivään saakka. Tällä hetkellä se on Helmin ja Oton vanhimman pojan, Sulevin Tuula-tyttärellä. Facebookin Äänekoski-ryhmän avulla sain selville, että Kirppula on edelleen olemassa ja sain tietää, että talon nykyisellä isännällä on paljon tietoa evakkoajasta. Tästä on hyvä jatkaa.

Taipaleen muistiin kirjasi
Taina, Jormantytär Saarenpää os. Laukkanen

Sota-aikana eläneet

Aino Pauliina Kyllönen os. Laukkanen kertoo sota-ajasta

"Olin kolmentoista kun talavisota sytty. Jo ennen kun sota alako vanhemmat ihmiset puhuva sovasta ja Stalinista ja Hitleristä. Me nuoret ja lapset kuunneltiin niihen juttuja pelokkaana.

Sitten se korttiaika. Isännät kun huastovat kun ka oli polttoaine loppunu kaupoista ja lamppuöljykään ei saanut kuin pienen määrän. Kahvihii tuli kortille noin kuukautta myöhemmin. Piti olla ostokortti mukana kun mäntiin kauppaan. Joka kaupassa oli pitkät jonot kun kauppiaat leikkivät kuponkeja.

Ihmiset hamstrasivat tavaroita kun pelekäsivät että ne loppuu.

Sitten tuli kortille sokeri, siirappi ja jauhot ja leivät keväällä 1940. Ja voi tuli kortille kesällä. Myös vuatteit ja kenkiä meni kortille. Päälle laetettiin mitä satuttiin saaman. Kenkiä oli tehty paperista. Saippoota ei suanu iliman ostokorttia muuttii pesuaineet meni kortille.

Oli se aikoo se. Vaikka minä en muista että Kiuruveellä ois ollut pommituksia niin lentokoneiden ääniä kuulu ja sillon piti männä mehtään piiloon. Pikkulottiin liityin heti kun sota alako. Ja sitten vähän vanahenpana lottiin. Myö lotat tehtiin paketteja rintamalla oleville miehille. Hilma Halmesvirta ja Maritta Makkonen oli kasvattanut lampaista ja myö lotat oltiin kehruu ja kudonta talkoissa. Se

Sotamies Laukkanen Kiuruvedeltä 1942.

Halmesvirta oli piika, mutta se Maritta Makkonen oli kättilö. Paketteihin kudottiin villasukkia ja lapaasia ja päänsuojuksia.

Ja rintamalla tuli joka päivä tietoja kuatuneista. Paljon niitä kuatu Kiuruvetisiä miehiä talavisovassa. Eikö niitä ollut peräti toistasattaa, Mutta minun veljillä oli tuuria heistä ei kuatunnut ketään. Kuatuneita tuli junassa asemalle ja lotat joutui niitä luovuttamaan kuatuneitten sotilaitten ommaisille".

Kun toinen maailmansota alkoi syyskuun alussa vuonna 1939 niin tuontitavarasta tuli lähes heti pula. Ensimmäisenä vaikeutui polttoaineen saanti. Tuli puukaasuautot. Ja kun miehet olivat rintamalla, joutuivat naiset tekemään hiilet. Ne tehtiin miilussa.

Puukaasuautot

Puukaasuautojen hiilet poltettiin hiilimiilussa. Hiilimiilun ympärysmitta oli tavallisimmin noin 25 metriä. Miilun ladottavat halot olivat hellapuun kokoluokkaa ja naiset tekivät pilkkeet sekä latoivat ne miiluun. Kun miilu oli poltettu ja jäähtynyt se piti tietysti purkaa. Ja taas työn tekivät naiset.

Aino Kyllönen os Laukkanen muistelee

"Ja kun ei ollut polttoainetta sotilaitten autoihin niissä oli häkäpöntöt ja niillä ne kuluki. Ja häkäpönttöihin piti tehdä hiiliä miilussa. Lahnasilla oli ollut miilu siinä missä nyt on Lahnas kylän ja Akanmäkkeen mänevän tien risteys ja sitä minäkin oon joutunna muijen kylän muijen kanssa latomaan ja purkamaan. Ja se oli nokista ja likasta työtä. Kun iltasella tultiin miilulta kottiin ei noki tahtonu lähtee ees saunassa."

Mottitalkoot

Jatkosodan aikana oli jatkuva pula polttopuusta. Keväällä 1942 laskiaisena järjestettiin ensimmäiset mottitalkoot ja sen jälkeen ko. talkoita järjestettiin useita. Suurtalkoot ry järjesti syksyllä 1942 ensimmäiset organisoidut mottitalkoot tunnuksella "Motti mieheen" Niiden tuloksena oli, kotirintaman osalta yli miljoona pinokuutiometriä ja rintamalla tehtiin 1.2 miljoonaa pinokuutiometriä. Vuonna 1943 tuli talkoiden rinnalle hakkuuvelvoite "kansanhakkuut".

Leo Laakko
Sukunuvoston jäsen

Kirjeitä talvisodan aikana

Talvisota syttyi 30.11.1939 ja päättyi 105 päivän jälkeen 13.3.1940.

Suomessa oli rauhan aika, ilmapiiri oli kuitenkin niin jännitteinen, että reservissä olleet miehet kutsuttiin kertausharjoituksiin. Isäni kantakortin merkintöjen mukaan hänet komennettiin Uttiin ajalle 27.8.-15.9.1939 saamaan radiomiehen erikoiskoulutusta. Hänellä oli ollut jo varusmiesajasta suurin osa eli 259 päivää radistin peruskoulutusta.

Seuraavaksi tuli komennus ylimääräisiin kertausharjoituksiin lokakuun 13. päivä, olin tuolloin viiden kuukauden ikäinen Kukanpäivänä syntynyt nuoren parin esikoinen.

Vanhempani kirjoittelivat toisilleen lähes päivittäin. Vanhin säilynyt kirje on äitini lähettämä 5.9. Siinä hän kertoo olevansa hyvillään siitä, ettei isäni tarvitse lähteä sotimaan ja puolet kertausharjoitusajasta on mennyt. Hän pyytää isääni soittamaan seuraavana sunnuntaina, jos se ei ole kovin kallista.

Isäni kirjoittamista kirjeistä on vanhimpana on säilynyt 17.11. päivätty kirje. Hänen kantakortissaan ei näy merkintää lomasta, hän ei siis ole tullut kotiin tuosta ylimääräisestä kertausharjoituksesta. Kirjekuoressa on leima: Kenttäpostia. Isä on siirretty jonkin, josta ei saa kertoa.

Isä pyytää äitiä lähettämään vähän rahaa, taskulampun pattereita, kirjekuria ja – paperia, alusvaatteita, pyyheliinoja ja tupakkaa. Hän myös lupaa kirjoittaa joka päivä, jos se vaan on mahdollista.

Kirjeet ja paketit kulkivat ahkerasti molempiin suuntiin. Äiti lähetti lämpimiä puhtaita vaatteita, huopia, tupakkaa, kirjepaperia, keksejä. Isä puolestaan lähetti pois kevyempää vaatetusta, saamiaan kirjeitä ja lika-pyykkiä.

30.11.päivätyyssä kirjeessä isä kirjoittaa: ”Älä hätäile, kyllä täällä selvitään. Kirjeessä-

si mainitsit, että on kauheata, jos sota syttyy, nyt se on syttynyt niin kuin uutisista olet kuullut, mutta ole rauhassa, olethan sinä sisämaassa ja sellaisella seudulla että ei tarvitse hätäillä, sehän ei ole tehdasseutuaan.”

Tuolloin isä ei tiennyt, että hänen pieni perheensä joutui todelliseen vaaraan, kun Mikkelä pommitettiin. Ei ollut Mikkelä tehdasseutua, mutta päämaja meillä oli.

Äitini ja minä muutimme sodan syttyä Seetrivaaralle äidin vanhempien ja sisarusten luo. Seetrivaara on muuta maastoa korkeampi harjanne kaupungin etelälaidalla. Äiti työnsi minua vaunuissa harjanteella ja ihmetteli, että mikä ihme metsikössä paukkuu ja männynkaarnatkin lentelevät ympäriinsä niin että oli vaikea kulkea. Menossa oli itänaapurin ilmahyökkäys. Selvisimme siitä ehjin nahoin. Se jätti kuitenkin jälkensä, äiti kertoo kirjeessään, että kuullessaan minkä tahansa lentokoneen surinaa jäykistyy kauhusta ja pakenee lapsensa kanssa suojaan. Tuo tapahtuma aiheutti sen, että koko Seetrivaaralla asunut perhe muutti sotaa pakoon Haukivuorelle, maalle vaarin työtoverin taloon.

Tammikuun ensimmäisenä päivänä isä kirjoittaa miten mukava oli saada paketti, jossa oli tullut kahvia ja lämpimät rukkaspaketit, toiveena olisi saada seuraavassa paketissa kamferia, päänsärky- ja kuumepulveria, lääkettä yleiseen pahoinvointiin, rinkeleitä ja tupakkaa.

Kirjeidenvaihto jatkuu katkeamattomana. Ajoittain posti kulkee hitaasti. Joskus tulee monta kirjettä saman päivänä, joskus on monta päivää väliä. Katkokset saavat kotijoukot pelkäämään pahinta, rintamalla odotellaan kärsimättömästi onko kotona kaik-

Seetrivaarassa 29.11.1939, sota alkoi 30.11.1939.

Sama paikka keväällä 1940.

ki kunnossa. Isä iloitsee saunareissuista ja nauttii niistä sydämensä pohjasta. Äiti kertoo miten lapsi edistyy, tytär oppii kävelemään.

Surullisia uutisia on molemmilla, isän sotakavereita on haavoittunut ja menehtynyt, kotona Mikkelissä pommit ovat haavoittaneet ja tappaneet kaupunkilaisia, tuhonneet monta kotia, keskustan liikkeitä, katuja, kouluja ja vaurioittanut kotikaupunkia rankasti.

Kantakortista selviää, että isä on osallistunut viivytystaisteluihin Salmassa ja Syskyjärvellä sekä hyökkäysvaiheessa suunnalla Syskyjärvi-Lemetti. Jatkosodan päätyttyä hän kirjoitti sisareni vauvakirjaan, että oli lähtenyt kotoa 13.10.1939 rajalle, jossa sai kokea sodan rasitukset ja armottoman kovat pakkaset, jopa -48°C.

Äidin kummitäti Miina kirjoittaa 12.3.1940, että häntä pelottaa, kun viholliset pudottavat pommeja aivan lähelle matkallaan Mikkeliin. Edellisiltana hän luuli loppunsa tulleen ja oli

aivan tärisnyt, kun lentokoneet laskivat pallopommeja niin paljon, että oli kuin salamalta olisivat iskeneet.

Samana päivänä isä on saanut äidiltä viisi kirjettä. Ilmeisesti äiti on taas kysellyt lomalle tulosta, koska isä mainitsee, ettei tiedä milloin pääsee tulemaan kotiin. Hän arvelee, että voi mennä vielä toista kuukautta ennen kuin loma koittaa. Samassa kirjeessä hän mainitsee, että erään tuttavien koti ”on mennyt, milloin lienee meidän kodin vuoro”.

Myös äiti kirjoittaa samana päivänä pohtien sitä, mitä hän voisi antaa kultakeräykseen, ehkä kultaisen ranneketjun, kihlasormustaan hän ei ainakaan anna.

Talvisota päättyi noita kirjeitä seuraavana päivänä. Isä ei kuitenkaan päässyt vielä kotiin. Hän toimi radioryhmän johtajana ja oli radiokurssilla Polvijärvellä 20.5.1940 saakka, jolloin hänet kotiutettiin.

Aika pitkä reissu.

Ritva Laukkanen

TIEDOTUKSIA JÄSENIILLE

SUKUNEUVOSTO

Sukuneuvoston kokous 9.9.2017 Mikkelissä

Puheenjohtaja toimi varapuheenjohtaja Johanna Lindbohm. Sukukirjan toimittaja Ari Kolehmainen kertoi kirjan rakenteesta ja selvitteli tehtyjen DNA-testien tilannetta. Työ etenee aikataulussa. Kirja julkaistetaan vuoden 2018 sukukokouksessa.

Todettiin sukuseuran lehden 2/217 teema: Sodan aikana eläneet.

Keskusteltiin kotisivujen päivityksestä, sukukokouksen yksityiskohdista ja pohdittiin sukujuhlan ohjelmaa.

Sukuneuvosto ylimääräinen kokous 02.12.2017 Savonlinnan Paviljongissa.

Vain kaksi päivää aikaisemmin olimme saaneet suruviestin puheenjohtajamme Ansa Haapalaisen menehtymisestä. Kokouksen alussa kunnioitimme Ansan muistoa hiljaisella hetkellä.

Kokouksessa käsiteltiin toiminnantarkastuskertomus vuodelta 2016.

Kesän 2018 sukukokouksen ja juhlan ratkaisuja pohdittiin sukukokoustyöryhmän muistion pohjalta.

Seuraava **sukukokous on 30.06.2018 Savonlinnan Paviljongissa**. Kokouksen teemana on sukututkimus.

Sukujuhlatoimikunta on kokoontunut 9.9. ja 2.12. ennen neuvoston kokouksia.

Puheenjohtaja

Laukkasten sukuseuran puheenjohtajana toimii ensi kesän sukukokoukseen saakka varapuheenjohtaja Johanna Lindbohm.

SUKUKIRJA

Sukukirjatyöryhmä on kokoontunut kahdesti.

LAUKKASET- LEHTI

Kaikki sukuseuran jäsenet voivat lähettää kirjoituksia lehteemme, ne voivat olla mistä tahansa aiheesta, kunhan ovat Laukkasia tai yleisesti teema-aiheita koskevia juttuja. Jos jäsenellä ei ole sähköpostia, varmaankin jokaisella on lähisuvussa tai ystäväpiirissä joku, joka voi toimia postin välittäjänä. Jos ei postitusapua löydy, ei sekään ole este kirjoitusten lähettämiseksi. Voit lähettää tekstin myös paperiversiona, jopa käsin kirjoitettuna (selkeä käsiala!) lehden kokoajalle eli osoitteeseen Ritva Laukkanen, Vanamonkuja 2 B, 50120 Mikkelä. Oikeinkirjoitusta ei kannata murehtia, tarvittaessa oikolukijamme hoitaa asian kuntoon. Murrekieliset tekstit julkaisemme kirjoittajan lähettämässä muodossa. Jos lähetät kirjoituksen mukana kuvia, ne skannataan sukuseuran skannerilla ja palautetaan Sinulle ilmoittamaasi osoitteeseen.

Tärkeää asiaa lehtikirjoituksista

Kirjoita tekstisi fontilla Arial 10 ns leipätekstinä eli ei mitään sisennyksiä, tavutuksia, reunuksia tai tausauskomentoja. Laita **kuvat ja teksti liitteinä samaan lähetykseen** juttusi otsikon nimellä osoitteeseen laukkaset.lehti@gmail.com, (ei neuvoston jäsenten yksityispostiin). Näin teksti ja kuvat löytävät parhaiten toisensa. Anna tekstille ja kuvalle nimi, joka yhdistää ne toisiinsa ja joka kuvaa aiheitasi. Tekstiä saa olla **enintään 2 A nelosen** verran. Kuvakoko enintään 2592 x 1936 ja pikseleitä vähintään 300 dpi. Painettujen kuvien laatu on usein heikko, siksi toivomme, että kuvat ovat alkuperäisiä. Kuvien julkaisu vaatii kuvan omistajan luvan, omat otokset eivät vaadi lupaa kuin Sinulta itseltäsi. Kerro myös, ketä tai mitä kuva esittää ja milloin ja missä kuva on otettu. Kirjoita tekstin loppuun myös kirjoittajan nimi.

Muista laittaa lähetykseesi myös omat yhteystietosi mahdollisia tarkennuksia varten.

Kevään 2018 lehden teema on sukututkimus, aineisto toimitettava 15.2. 2018 mennessä lehden osoitteeseen laukkaset.lehti@gmail.com.

Iltaanomien laatima tilasto suomalaisista sukunimistä

Suomessa on käytössä yli tuhat sukunimeä

Sukunimi Laukkanen on sijalla sata (100) suomalaisten sukunimien järjestyksessä, kun kriteerinä on saman sukunimen omaavien henkilöiden lukumäärä. Sukunimi Laukkanen on nyt Suomen satavuotisjuhlavuonna 6106 henkilöillä.

VINKKEJÄ SUKUTUTKIMUKSEEN JA MUUHUN TIEDONHAKUUN ARKISTOISTA

Kantakortti

Kantakortti on asiakirja, joka laaditaan jokaisesta asevelvollisesta hänen osallistuessaan kutsuntoihin. Kantakorttia täydennetään palveluksen edistyessä. Kansallisarkistosta löytyy kantakortit vv 1897-1949 syntyneistä henkilöistä. Kantakortista voi tilata jäljennöksen hakusanalla Kantakortti tai Astia-palvelun kautta verkkopankkitunnuksilla. Haettavasta henkilöstä ilmoitetaan nimi, syntymäaika ja -paikka, kuolinaika ja paikka sekä tietojen käyttötarkoitus. Kopioiden hinta on n 20 €, lisäksi toimitusmaksu Jos haettavan henkilön kuolemasta on kulunut alle 50 v, henkilön terveystietoja ja rangaistustietoja ei luovuteta (henkilötietolaki). Asiakirjojen toimitusaika on n 1 kuukausi.

Asiakirjoihin voi tutustua myös Kansallisarkiston tiloissa Helsingissä os Rauhankatu 17. Jotta asiointi sujuisi joustavasti, on otettava yhteyttä arkistoon joko soittamalla etukäteen numeroon 029 533 7400 tai sähköpostiitse kirjaamo@arkisto.fi. Kun asiakirjat on käytettävissä, saat sähköpostiisi siitä tiedon. Tilausta ei voida toimittaa **samana päivänä**.

Lotta-tiedostot

Lotista ei ole olemassa sotilaiden kantakorttia vastaavaa kortistoa, Kansallisarkistossa säilytetään lottia koskevaa aineistoa. Yksittäisen henkilön tietoja voi mahdollisesti jäljittää henkilö- ja jäsenluetteloiden perusteella. Arkistolaitoksen sivuilla on selvitys näistä arkistoista. Hakusana Lotta Svärd aukaisee tiedoston, jossa selvitetään järjestön perustamista, organisaatiota, toimintaa ja tehtäviä, arkistojen sisältöä ja aineiston etsimistä.

Suomen sotasurmat 1914-1922

Suomen sotasurmat 1914-1922 on tietokanta, jonka valtioneuvosto on koonnut. Se sisältää n 40 000:n Suomessa vuosina 1914-1922 sotaoloissa menehtyneiden tiedot. Tiedoston käyttö on helppoa, jo pelkän sukunimen perusteella voi löytää tiedot etsimästään henkilöstä. Jos tietää etunimen, syntymäajan, kuolinpaikan tai kuolinpäivämäärän, saa esiin lyhyemmän listan hakuun sopivista henkilöistä. Esim sukunimihauulla Laukkanen, avautuu 16 henkilön tiedot. Tiedostossa on henkilön nimet, ammatti, syntymäaika, kuolinaika, kuolinpaikka, kirjoillaolokunta, asuinkunta, kuolinkunta ja kuolintapa. Jokaisesta henkilöstä ei ole näitä kaikkia tietoja, mutta kuitenkin ehkä riittävästi tunnistamista varten. Hae netistä Suomen sotasurmat 1914-1922. (vesta.narc.fi), näppää tekstiä: Hae henkilöä ja saat näkyviin hakulomakkeen, josta täytät niin monta kohtaa, kuin sinulla on henkilöstä tietoja. Näppää vasemmassa alareunassa kohtaa Hae ja saat tiedot näkyviin.

Suomen sodissa 1939-1945 menehtyneiden tietokanta

Tietokanta sisältää tietoja lähes 95 000:sta viime sodissa puolustusvoimien palveluksessa menehtyneistä suomalaisista ja ulkomaalaisista.

Mene netissä Arkistojen Porttiin ja hae Sotiin ja puolustushallintoon liittyvät hakemistot. Sieltä pääset klikkaamalla otsikkoa eteenpäin.

Ylioppilasmatrikelit

Jos esi-isäsi tai -äitisi on toiminut jossain ylempää tutkintoa edellyttävässä julkisessa virassa, ollut tutkija tai tiedät hänen opiskelijana yliopistossa, saatat löytää hänestä paljonkin tietoja seuraavista tietokannoista: Ylioppilasmatrikeli 1640-1852 Helsingin yliopisto (sisältää Turun Akatemian ja Helsingin keisarillisen Aleksanterin yliopiston matrikelit), Ylioppilasmatrikeli 1853-1899 ja Ylioppilasmatrikeli 1902-1907.

Moottoriajoneuvojen rekisteriotteet

Oman vanhan esim Mikkelin läänissä rekisteröidyn autosi rekisteriotteen tiedot löydät seuraavaa polkua pitkin: Valitse Arkistolaitoksen digitaaliarkistot > Mikkelin lääninkanslian II arkisto > Moottoriajoneuvokortistot > Liikenteessä olevien autojen rekisterikortit 1958-1973. Kirjoita autosi rekisterinumero ja sieltä se löytyy. Muissa vanhoissa läänneissä vastaavalla tavalla.

Keinuhevonen

Kerron tarinaa Isovanhemmistani Helmistä ja Toivosta sekä Isästäni Einarista ja sodanaikaisista ja sen jälkeen tapahtuneista asioista. Tosiasiahan on, että niin Karjalaiset ja siinä sivussa Laukkasetkin joutuivat kärsimään sodan tavalla jos toisella. Kun mies oli rintamalla, joutui muu perhe karjalasta evakkoon. Helmi ja Einari joutuivat lähtemään Kaukolasta ensin Huittisiin 1939. Helmi odotti lasta ja oli keväät. Terttu syntyi toukuussa ja kesäkuussa jo haudattiin Huittisten hautausmaan multiin. Elämä on kovaa myös sillä saralla. He asuivat vuoden Huittisissa. Sitten muuttivat Kokemäen Rootilaan, jossa olivat myös vuoden verran. Kokemäeltä he matkasivat Maaningalle Käärme-lahteen. Helmi ja Einari kävelivät junarataa pitkin tilalle, joka oli heille määrätty. Matka oli raskas, kun oli vielä poika mukana ja keinuhevonen kaikkien muiden kantamuksien lisäksi. Helmi ei jaksanut kantaa kaikkea, joten keinuhevonen jäi radan varteen itkun ja porauksen kanssa vaan ei auttanut. Ajatteli että haetaan myöhemmin, vaan eipä

keinuhevonen enää myöhemmin ollutkaan siellä. Kukakohan sai keinuhevosen? Kun Toivo tuli kotiin, he tekivät hirsitalon ensimmäiset kerrokset. Kun taas piti lähteä. Tällä kertaa Parkanoon, Yliskylään 1944. Parkanossa he asuivat neljä vuotta, kunnes muuttivat Somerolle, Terttilään 1948. He asuivat Hiilimiilussa, kunnes Helmi kävi kysymässä Rainummen vanhalta Emännältä, voisivatko he ostaa Maaniityn tilan? Emäntä myi tilan ja siitä alkoi kova peltojen raivaus ja oman tuvan teko. Kun oli oma tupa ja omaa maata ja metsää, eikä tarvinnut enää muuttaa evakkona paikasta toiseen. Muistan Helmin kertoneen, kun kahvia ei saanut, kun kortilla niin Helmin serkku Toivo lähetti Amerikasta kahvia ja muutakin kuten jotain vaatteita sodan jälkeen Helmille. Kirjeet kulki sukulaisten välillä ja samassa kunnassakin asui Helmin serkkuja joten nyt oli hyvä asua Helmin, Toivon ja Einarin.

Kirj. Jaana Väisänen

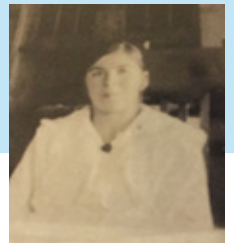
Aine

Kun olemme saapuneet tänne vapaaseen illanviettoon, olemme tulleet tervehtimään toisiamme ja tulleet lyömään veljen kättä veljelle. Niin minäkin lausun muutaman sanan raittiyysasian tärkeydestä. Kun tässäkin nuorisoyoukko saapuu ensi kertaa raittiuskokoukseen, niin nousi ehkä jokaisen rinnassa kysymys, mitä varten olemme tänne tulleet ja mikä on sen tarkoitus. Alussa kyllä koettiin selvä tehdä, jokainen ei vielä päässyt oikeaan käsitykseen. Nyt vasta olemme tulleet siihen päätökseen että todellakin on tärkeä tehtävä meillä Suomen tyttärillä. Sivistyksen ja valistuksen kohottamiseksi tulee ruveta jokaisen ihan perinpohjin tätä asiaa tarkemmin ajamaan. Siis me emme saa jäädä toimettomaksi ja huolimattomaksi. Emme saa ajatella että eihän tuo asia meille kuulu ja jos minä nyt olen siellä tai täällä, siis alas sellaiset ajatukset. Vaan meidän tulee jokaisen edes koettaa tehdä se mitä me voimme ja vasta sitten kun olemme kaiken voimamme panneet liikkeelle raittiyysasian hyväksi, vasta silloin olemme tehtävämme suorittaneet.

Tosin eihän meiltä paljon voida vaatiakaan, sillä kun olemme vaan kaikkiooppimattomia kansan lapsia, tyttöjä ja poikia vaan sentään emme saa jäädä katsomaan toimettona. Meidän esi-isämme ovat niin paljon rakastaneet maataan ja katsoneet tulevaa sukupolvessa parasta. He ovat niinkin paljon katsoneet meidän parastamme, että eivät säälineet itseänsä astuessaan taistelemaan isänmaansa ja kansansa puolesta ja näistä taisteluista saivat uodattaa sydänverensä. He tekivät siis työtä lakkaamatta siis aina viimeiseen hengenvetoon saakka. Meiltä ei vaaditakaan niin paljon, että tulisi uodattaa sydänverensä ja sillä puolustaa kansan turvallisuutta ja sen etuja. Meillä ei vaadita muuta kun että käytämme hengen aseita toistensa pahuutta ja vääryyttä vastaan. Meidän tulee poistaa kaikki mikä on huonoa ja edistä sitä mikä on tuleva maamme ja kansamme eduksi. Usein kuulee sanottavan, ettei raittiusaate kuulu naisille ja eihän naisten tarvitse raittiusseuraan ruveta, sillä eihän naiset ole juoppoja.

Tämän asian selvikkeeksi tahdon tuoda esille mielipiteeni vain muutamin sanoin. Kuinka tärkeää on raittiusasia naisillekin Kuinka paljon voivat naiset olla apuna raittiusyössä sen edistämiseksi, jos naiset oppivat enemmän kunnioittamaan ja rakastamaan miestä ja joka on raittius kun sellaista joka pysyy,

Helmi Laukkanen,
myöh. Teräväinen

kuten miehet usein nauraa juopuneen miehen sukkeluiksille ja rähinälle. Sillä onhan juopuneessa siksi alhaista ja rumaa ja huonoa nähtävää, jonka luulisi loukkaavan naisen kainoutta ja hienotunteisuutta. Mutta harvat näkee tuon vaikuttavan edes sen verta että lausuisivat siitä paheksumisensa naisten puolelta. Siis meillä on suuri työala ja vaikutus raittiusriveissä miehiin. Se on usein sanoneet ja sen ovat useat oppineet miehet sanoneet, että voimakas olet sinä pohjolan nainen. Vaalikoona nuori tyttö pojilta, jotka haluavat tutusta häneen ehtotonta raittiutta.

Kehityksen, ettei alkoholi ole enää kiusana nuorille miehille ja heidän tulee myöskin koettaa varjella sydämmessään kaikelta pahalta. Ja heidän on jo helpompaa varjella itseään kiusaukselta ja olemme ensimmäisen kerran katsoneet heidän hyväkseen. Siis raittiutta puoltakaa jokainen kelle sillä asialla on suuri merkitys. Nyt nykyaika vaatii sellaisia naisia jossa teeskennellyn kauneuden asemasta on todellista puhtautta ja arvostelukykyä. Lastensa, ystäviensä ja neuvonantajana samalla kun he ovat heidän lähimpiä hoitajiaan. Vasta silloin on uusi polvi käsittänyt sen siveätä käytöstapaa. Me siis tarvitsemme tosinaisia jotka pystyvät arvokkaaseen ajatustenvaihtoon miesten kanssa ja näyttää missä todellinen elämän ilo on löydettävissä. Löydetäänkö se kuohuvien väkijoumien ääressä tai raittiusseuroissa, nuorisoyoukoissa, jolla o mielessä raittius ja isänmaa. Se olkoon ohje kaikkien ja määrä vanhojen. Niin koittaa valoisa vastaisuus, se on siis naisen tehtävä, Vaikea vaan ihana tehtävä.

Helmi Laukkanen

Kanneljärven Maamieskoulu 1918

Mammani Helmi oli Konnitsassa Kanneljärven maamieskoulussa ja siellä piti kirjoittaa aine. Mamma kertoi että yö siinä meni mutta aamulla aine oli kirjoitettu ja kahdeksan sivuinen aine valmis. Aine piti vielä siihen aikaan esittää luokan edessä. Aine on tallessa ja yllä oleva kirjoitus on kirjoitettu sen mukaan.

Jaana Väisänen

Rapu-Laukkaset

Mikä on parasta kesässä? No tietenkin ravustus ja rapujuhlat. Kesäloma halutaan yleensä valoisan ja lämpimän keskikesän aikaan. Ravustukseen elokuun loppupuoli ja ehkä hiukan tihkusateinen keli on paras. Särki on vuosien kokemuksen perusteella osoittautunut parhaaksi syötiksi. Välttääkseen rapuruton levämisen vieraasta järvestä pyydytyt särjet on ensin pakastettava. Ravuilla ei ole enää almitta, mutta alle 10-sentistä ei kannata ottaa. Ravun pituus mitataan pyrstöstä silmien välin otsapiikkiin.

Jokirapu on paljon parempi kuin täplärapu. Nykyään täpläravun istuttaminen on kiellettyä, koska se tuhoaa helposti ruttoa paremmin kestäväänä jokiravut. Merrat on parasta laskea ennen pimeään tuloa reilun puolen metrin jopa 5 metrin syvyyteen. Entisaikoihin verrattuna nykyiset merrat ovat hyviä. Merrat voi kokea aamulla sitten kun herää, koska ravut eivät pääse karkuun päivän valjettua. Rapuja olisi hyvä kerätä 10 kpl/syöjä. Lisukkeeksi ei tarvita salaatteja eikä pihvejä pelkkä tuore ranskan leipä ja tilli riittää. Juomaksi sopii pari lasia valkoviniä ja kivennäisvettä. Monet haluavat myös ruokaryypyt, mutta meidän menuun se ei kuulu. Jotkut ottavat ruokaryypyn jokaiselle pyrstölle ja ehkä tästä rapujuhlien huono maine on peräisin.

Käytämme seuraavaa keitto-ohjetta: Ravut pannaan 5 litraa kiehuva vettä, johon on lisätty 1,5 dl karkeaa merisuolaa. Lisäksi veteen

laitetaan nippu tuoretta tilliä ja 5 palaa sokeria. Kun rapuja on keitetty n 10 minuuttia, keittokattila nostetaan jäähtymään. Samalla siihen vaihdetaan tuoret tillit. Jotkut lisäävät keittoveteen myös olutta, mutta meillä oluet nautitaan saunassa. 5-6 tunnin jäähdyttämisen jälkeen ravut nostetaan valumaan. Hetken kulluttua ne ovat valmiit nostettavaksi tarjoiluvälineille ja rapupöytä voidaan kattaa.

Ravut nautitaan hyvässä seurassa esimerkiksi lasten ja lastenlasten kanssa. On aika kummallista, että ravut ovat tyttöjen herkkua ainakin meidän sukukunnassa. Syömiseen tarvitaan myös hyvä rapuveitsi, jossa on reikä saksien katkaisemiseksi. Kuka on osoittautunut todelliseksi rapujen ystäväksi, hänelle hankitaan hopeinen rapuveitsi. Meidän perhepiirissä 18 osallistujasta 8 on päässyt jo tälle tasolle. Jokainen tuo mukanaan oman veitsen rapujuhliin. Tavallisesti kaikki kutsutut vieraat tulevat. Kaikki ravut syödään ja parhaat syövät lähes 30 rapua. Vieraat tulevat autoilla ja lähtevät myös autoilla.

Suosittelaa maistamaan tätä loppukesän herkkua. Kaiken lisäksi itse ravustaminen on mukavaa ja se alentaa merkittävästi kustannuksia. Keitetyt ravut kannattaa syödä kerralla. Pakastetut ravut eivät ole tuoreiden veroisia. Tyttöravut ovat mädin takia poikarapuja halutumpia.

Teksti ja kuvat Pia Laukkanen, Jyväskylä

Kinttaan Laukkaset Willa Ellenissä

Sukutapaaminen Lopella 1.7.2017 vrehreässä, aurinkoisessa miljöössä sai suurta kiinnostusta sukulaisten keskuudessa. Pitkä matka ei ollut este tapaamiselle, jos vain terveys salli sen.

Saimme juhlapäiväksemme kauniin aurinkoisen kesäsaan. Tilaisuus alkoi Willa Ellenin tallissa. Markku ja Ritva Nepponen toivottivat vieraat tervetulleiksi kuoharin kera. Seuraavaksi Leo Laakko ja Ritva Nepponen esittelivät serkut ja heidän puolisonsa toisilleen. Kiuruvedeltä oli tullut myös Matti Laukkanen, perustajajäsen. Hänen hyvää ideaansa saamme nyt seurata jäsenmäärän kasvussa. Lämmin kiitos Matti!
Leo Laakko

kertoi Kinttaan Laukkasten DNA testeistä. Hän on tehnyt suuren työn sukumme "juurien" selvittämisessä ja työ jatkuu edelleen. Saimme nähtäväksemme myös hänen tekemän sukupuun. Pienen tutustumisen jälkeen alkoi ruokailu päärakennuksen juhlasalissa. Keltaiseen saliin oli katettu buffet ruokapöytä. Olimmehan Lopella, joka on kuulu perunastaan. Majan Herrat olivat loihineet perunasta mitä erilaisimpia tarjottavia, esim. perunamakkara. Todella herkullisen maukas makkara. Maittavan ja kattavan ruokailun jälkeen alkoi leikkimielinen ohjelma. Kaikki osallistuivat arvontaan.

Pääpalkintona oli kirja "Idusta alkaen, Rakkaudella Lopen perunaan" ja pieni kappo perunoita. Lähes kaikki voittivat jotakin. Seuraavaksi oli tietokilpailu ja yhteislaulua. Viimeisenä ohjelmassa oli haitarin soittoa ja säestystä pyykkilaudalla. Haitaria soitti sisareni Helka ja pyykkilaudalla säesti hänen miehensä Väinö Haapalainen. Yksi pariskunta laitto jalalla koreasti valssin tahdissa. Ja meillä kaikilla oli niin mukava, oi jospa...

Iltapäivällä nautimme kahvit mansikatäytekkäkin kera kuin myös hyvän seurana. Myöhemmin tutustuimme Willa Ellenin puutarhaan. Sinne olemme istuttaneet Kinttaan Laukkasten perinnepuun, joka on mänty. Tämä puu sai eniten kannatusta. Samalla kunniotimme Suomen 100 vuotispäivää. Puun istuttaminen on vuoden teemana tänä arvokkaana juhlavuotena.

Olemme onnellisia, kun saimme järjestää sukutapaamisen Lopelle kulttuurihistorialliseen ympäristöön. Vieraamme tekivät juhlastamme täydellisen. Ehkä seuraava Kinttaan Laukkasten sukutapaaminen on Kiuruvedellä, mutta sitä ennen tapaamisiin Laukonsaassa. Tähän loppuun lisää vielä runon meille kaikille Laukkasille:

*Kuka tietävi, mistä tulemme
ja missä on matkamme määrä?
Hyvä, että sitä tutkimme.
Ei tutkimus ole väärä.
Mut yhden me tiedämme varmaan vaan:
Me olemme kerran nyt päällä maan
ja täällä meidän on oleminen,
miten taidamme parhaiten.*

Eino Leino

Teksti Ritva Nepponen

Pielaveden Laukkasten kokoontuminen peruuntui

Pielaveden Laukkasten sukuhaaran viime elokuussa pidettäväksi aiottu kokoontuminen Laukkalassa kariutui osallistujamäärän vähyyteen. Me kokoonkutsujat olimme ainakin yhtä pettyneitä kuin te, harvat mukaan ilmoittautuneet, kun jouduimme peruuttamaan sukuseuran jäsenmäärältään suurimman sukuhaaran tilaisuuden. Heinäkuun puolenvälin paikkeilla ohjelmaa oli jo ehditty suunnitella varsin pitkälle. Esiintyjät olivat lupautuneet osallistumaan. Varmoja ilmoittautuneita oli siihen mennessä koossa vasta alun toistakymmentä, kun aikaisempina kertoina heitä on vastaavana ajankohtana ollut jo 100–120 henkeä. Järjestelyryhmämme katsoi parhaaksi perua kokous jo hieman ennen viimeistä ilmoittautumispäivää, sillä noin vähäistä joukkoa varten ei olisi kannattanut varata isoa salia ja viedä loppuun kaikkea kokoukseen liittyvää käytännön valmistelua. Budjettikaan (25€/henkilö) ei olisi tällä osallistujamäärällä millään pitänyt. Olemme keskenämme pyörilleet osallistujakadon mahdollisia syitä. Eikö Pielaveden Laukkasten tapaamiselle ollut tällä kertaa tarvetta? Eivätkö sukukirjakuumiset aiheena kiinnosta-

neet? Oliko elokuun alun ajankohta huono valinta? Heijastuuko tässä sukuseuratyön yleinen hiipuminen ja jäsenistön väheneminen alkuvaiheen suuren innostuksen jälkeen? Oliko väli edelliseen tapaamiseemme (10 vuotta sitten viimeksi Pielavedellä, 5 vuotta sitten Lapissa) liian pitkä? Ovatko aikaisemmin aktiiviset osallistujat jo ikääntyneet, väsyneet saapumaan tai peräti edesmenneitä? Eikö enää koeta yhteyttä serkkuja kaukaisempiin sukulaisiin, yhteisiin juuriin? Oliko ohjelmasuunnitelma jo loppuun käytetty, oliko se liian perinteistä? Miten vaikutti se, että Laukkaset-lehden kutsu tavoitti kohderyhmän (paitsi nettiä käyttävät) vasta toukokuun lopussa?

Me järjestäjät pahoittelemme peruuntumisesta aiheutunutta mielipahaa. Toivottavasti seuraava mahdollista Pielaveden Laukkasten kokoontumista järjestävät henkilöt saavat väen paremmin liikkeelle. Ja toivottavasti tapaamme ensi kesänä Laukkasten sukuseura ry:n valtakunnallisessa, virallisessa sukukokouksessa ja seuran 30-vuotisjuhlassa Savonlinnassa!

Margit Laukkanen

Taustaksi Rubenin tarinalle

Enoni **Ruben Massisen** jäämistöstä löytyi kansio täynnä käsin kirjoitettuja paperiliuskoja ja vanhoja valokuvia sekä muita dokumentteja. Sain tämän aarteen lainaksi Rubenin nuoremmalta tyttarelta, serkultani **Auli Piispalta** ja sen avulla pääsin tutustumaan Rubenin ja samalla myös äitini lapsuuden perheen tarinaan.

Ruben Massinen syntyi Tainionkoskella 1905 isoisäni **Yrjö Massisen** (1873) ja isoäitini **Gustava Laukkasen** (1878) ensimmäiseksi yhteiseksi lapseksi. Koska ja missä isovanhempani toisensa kohtasivat, on jälkipolvilta jäänyt hämärän peittoon. 1904 heidät kuitenkin vihittiin Ruokolahden kirkossa ja pari asettui asumaan Tainionkoskelle, jossa leskeksi jäänyt Yrjö oli asunut myös ensimmäisen vaimonsa **Roosa Pölläsen** kanssa.

Oliko Yrjön ja Gustavan yhteinen koti tarkalleen samassa paikassa kuin ensimmäinen, sitä en tiedä. Jos oli, tämä ei varmasti ollut uuden vaimon mieleen. Elämäntilanteeseen sopivalta ei tuntunut myöskään Yrjön matkatyö vesiturbiineja valmistavassa amerikkalaisessa yrityksessä. Kun Yrjölle oli löytynyt uusi työ Sortavalan seminaarin pumppuaseman hoitajana ja nyt jo 5-henkiselle perheelle asunto seminaarialueelta, pariskunta päätti vuonna 1907 pakata tavaransa ja matkata Karjalan laulumaille. Oma osuutensa päätökseen saattoi olla myös **Aimo**-veljellä, joka Yrjön seikkaillessa maailmalla oli siirtynyt kotitalta Pirttiniemestä Sortavalaan kauppiaksi.

Rubenin ja sisarustensa lapsuus Sortavalassa oli kultaista aikaa. Seminaarin asunnos-

sa asuttiin kuitenkin vain talvet, sillä vuosina 1910-1915 kesät kuuluivat Suistamon Jalovaarassa Iljinien Myllytalossa. Myöhemmin perhe osti Suistamolta Veljakko-joen varresta oman tilan (25 ha), jossa ruvettiin viettämään kesä. Vuonna 1921 muutettiin Antreaan ja 1930 Uuraaseen. Isän jäätyä eläkkeelle 1932 tuli kesäpaikasta Suistamon Jalovaarassa perheen ainoa koti.

Muistiinpanoissaan Ruben kuvaa lapsuutensa kulkua tiiviisti, mutta elävästi ja pienistä tarinoista muodostuu kuva perheen silloisesta elämästä, joka ainakin nykymittapuun mukaan vaikuttaa vaatimattomalta. Vanhemmat olivat hyvin uskonnollisia. Isä-Yrjö luki paljon ja musiikki liittyikin keskeisesti koko perheen elämään: isä soitteli viulullaan pääasiassa uskonnollisia kappaleita ja vähitellen oppivat myös perheen lapset soittamaan. Perhe-elämän taustalla piirtyy kuva myös silloisesta yhteiskunnallisesta tilanteesta.

Eila Nurmela

Ruben Massisen Lapsuusmuistoja Sortavalasta vuosilta 1907-1921

1907

Elämämme Pumpuniemessä Läppäjärven rannalla oli onnellista nuoren perheen elämää ja aika kului leppoisasti. Kesällä nautittiin hyvistä uimarannoista ja kokeiltiin myös onkimista. Talvella meille majoitui Oulusta isän serkku Janne Hapuoja, joka tuli opiskelemaan Sortavalan seminaariin.

Tänä vuonna saimme myös uuden veljen, Toivon.

1908

Meillä oli sininen ja aika iso vene nimeltä Aino ja kun isällä kesäisin oli enemmän aikaa meille lapsille, teimme ikimuistoisia marjaretkiä Laatokan saaristoon.

Kerran kun olimme menossa mustikkaan soutamalla ja äiti piti uistinta, siihen yhtäkkiä tarttui iso hauki, joka sitten pääsi puremaan äitiä sormeen. Tämä aiheutti suurta hämminkiä meissä lapsissa.

1909

Kesällä lensi taas haikara talomme ylitse ja pudotti ensimmäisen tytön meidän perheeseen. Siinäkö meillä pojilla, Yrjöllä, Toivolla ja minulla, oli ihmettelemistä, että mistä se sisko pissaa, kun ei ole kikulia!

Talvella vietin paljon aikaa isän kanssa ja pääsin mukaan jopa vanhaan vesitorniin, jota isän piti talvipakkasilla lämmittää. Oli tosi jännittävää kiivetä pussia tikapuita ylös asti ja sieltä oli myös hyvä lasketella suksilla. Kyllä olikin isällä suksen korjaamista siitä lähtien.

1910

Näihin aikoihin ne talvetkin rupesivat olemaan hauskoja. Varsinkin kun tuo Laatokan seutu oli runsaslumista. Me Yrjön kanssa oltiin kuin kaksosia, 11 kk ikäeroa. Kun ei ollut kuin yksi kelkka, ja vanhemmat kun olivat uskovaisia, käytiin kerran kysymässä heiltä, että varjeleekohan se Jumala joka paikassa. Isä käänsi kirjan lehteä ja sanoi, että varjelee varmasti.

Ja niin lähdeittiin ulos, Yrjö ja minä, rohkaistuneina isän sanoista ja noustiin korkealle Laa-

tokan rantakalliolle, josta humautettiin alas jäälle. Lasku oli niin jyrkkä, että puolet siitä oli pelkkää ilmalentoa. Mutta onneksi kallion juurella oli pari metriä lunta, johon suksimme. Minä, joka istuin takimmaisena, jäin pinnemmalle ja pääsin viimein kotiin itkun kanssa: "Eihän se Jumala varjellutkaan, kun Yrjö ei pääse pois lumesta!" Isälle ja äidille tuli kiire kaivamaan Yrjöä hangesta. Kenkä jäi sinne.

1911

6-vuotiaana aloitin koulunkäyntini alakoulussa, jonne äitini vei minut ensimmäisen kerran. Aluksi opettajani oli vanhahko mies nimeltä Franssila, myöhemmin minua opetti koulun johtaja Kaarlo Merikoski, jonka poika kävi samaa koulua, mutta ylemmällä luokalla.

Kerran kesän uintiretkellä Yrjö putosi laiturilta järveen. Juoksin heti isän luo ja selitin: "Yrjö leuallaankin auttaa, mutta ei pääse järvestä." 5-vuotiaan Yrjön leuka oli laiturin reunan päällä ihan vesirajassa, kun isä meni nostamaan.

1912

Seuraavana kesänä käytiin isän kanssa kaupungissa elokuvissa. Sinne mentiin soutamalla. Chaplinia ne elokuvat olivat silloin ja ensimmäiseen mykkiä. Kerran kun tultiin taas isän kanssa elokuvista ja oltiin jo rannassa, Toivo-veli putosi vuorostaan veneestä järveen. Hän pelastui, kun saatiin heti ylös.

Tänä vuonna elokuussa meille syntyi Otto-veli. Talvi kului koulua käydessä ja alakoulussa meni vielä tämäkin talvi opettaja Franssilan kanssa. Kotona isä soitteli viulua iltaisin ja vähitellen myös minulle tuli halu opetella soittamaan. Isä opetti ensin virren "Enkeli taivaan lausui näin." Kyllä siinä jokunen kieli katkesi vuosien mittaan.

1913

8-vuotiaana siirryin osastokouluun, jossa opettajamme oli Mäntylä, suorajalkainen mies. Kaikki koulurakennukset - Voimistelutalo, Käsitöytalo, Mallikoulu ja Osastokoulu - sijaitsivat seminaarialueella sillä koulumme oli Seminaarin harjoituskoulu. Tyttöille oli eri koulurakennukset kuin pojille ja juhlasalikin joulu- ja kevätjuhliä varten oli eri rakennuksessa. Alueella sijaitsivat myös naisten ja miesten asuntolat sekä johtajan talo. Lisäksi oli paja sekä jalkapallokenttä. Ympäristö oli rehevää ja kaunista: paljon ulkomaisia puita, poppeleita ja lehtikuu-

sia ym. ja rinteet sinisenä metsäorvokkeja. Kun koulut keväällä lopuivat, mentiin Suistamon Jalovaaraan Myllytalon Iljin myllylle kesää viettämään. Siellä pääsin isän kanssa lehtiä ajamaan ympäri Kirjavanlahden. Matkaa Suistamolle oli 60 km ja yötä oltiin puolivälissä Läskelässä.

Myöhemmin vanhemmat ostivat Patrikaisilta Myllytalon vierestä Veljakko-jokeen rajautuvan pienen tilan (25 ha) ja isä osti myös hevosen, jolla pellot kynnettiin. Tilan rajanaapureita olivat Paavilaiset, Saukkoset, Iljinit ja Turuset ja Veljakko-nimisellä tilallamme vietimme kesäiä siitä lähtien.

1914

Mikään ei jää varmasti paremmin mieleen kuin onkiretket, joita teimme kesäpaikkamme ympäristössä oleville lammille. Veljakkolampi, Valkealampi ja Mustalampi olivat samassa joessa noin puolen kilometrin päässä toisistaan. Mustalammen vesi oli aivan mustaa, mutta Valkealammen kirkkaasta vedestä oli jännittävää seurata kalojen uintia ja siitä näki selvästi kun kala nappasi madon koukkuineen. Syksyllä aloitin toisen luokan Seminaarin harjoituskoulussa. Nyt ei enää jännittänyt, sillä isä oli opettanut meitä lapsia etukäteen niin, että matematiikassa olimme paljon edellä muita.

Isä oli opettanut meille konehuoneessa myös koneoppia ja kun lehtorit toivat opettajakokelaat pumppuaseman koneoppitunnille fysiikkaa opiskelemaan, sain isän sijasta opettaa heille höyrykoneen toiminnan. Lehtorit halusivat näyttää joillekin kokelaille mitä kansakoululainen osaa.

1915

Suomea hallitsi lapsuudessani keisari Nikolai II. Santarmeja vilisi Sortavalan kaduilla. Heillä oli päällään komea univormu, jossa leveä olkahihna ja isot røyhelöt olkapäillä. Santarmin kävellessä kuului nuoreen korvaan jo kaukaa hieno helinä.

Kun kerran olin nähnyt santarmin, tuli mieleen ne tapaukset, joista kuiskailen kerrottiin. Niinpä minäkin sain antipatian heti kun opin heidät tuntemaan ja pääsin siihen ikään, jolloin kaikki pojat tahtovat vähän seikkailla.

Kerran olin veljeni ja parin muun pojan kanssa kaupungilla, kun huomasimme kauempana santarmin kävelevän siltaa pitkin kohti kaupunkia. Sillalta piti nousta isoa jyrkkää mäkeä

kadulle ja hetkessä meillä oli valmiina vastarintaliike.

Ylhäällä oli isoja puita ja pensasaita ja niiden taa juoksimme heittämaan kiviä sillalle. Uhkarohkea teko. Kivet lentelivät santarmin ympärillä ja kova kilinä alkoi kuulua, kun santarmi lähti juoksemaan ylös peräämme. Me olimme kuitenkin parempia juoksijoita ja kun santarmi pääsi ylös, meitä ei enää näkynyt niillä main. Suomessa oli tuolloin tiukat ajat. Ensimmäinen maailmansota oli alkanut ja junissa, asemilla ym. pantiin toimeen tarkastuksia sotapoliisin avulla. Kodeissaan kansalaisilla piti olla keisarin valokuva kunniaipaikalla.

Suistamon salollakin oli tehty tarkastuksia keisaria vastaan suunnatuista teoista. Jos jotain ilmeni, seurasii Siperiaan lähtö. Pittäjällä oli venäläismielisiä, jopa poliiseja aina nimismiehen asti.

1916

Syksystä aloin käydä seminaarin mallikoulua. Välitunneilla käytiin kovia käpysotia Osastokoulun ja Mallikoulun välillä. Siinä sai naamaansa pahkan kymmenet pojat! Ihan hirveältä tuntui alussa, kun koko koulu hyökkäsi toista koulua vastaan. Huuto oli kamalaa. Minullakin oli kerran polvi mustana ja olin koulusta pois pari päivää.

Tätä sotaa eivät opettajat kieltäneet ja sota oli tulossa Suomeenkin, kuiskailtiin. Ja sitähän se tiesi. Samaan aikaan Venäjällä jo taisteltiin.

Vielä muistan erään välitunnin syksymyöhällä, kun juostiin neljä metriä korkean halkopinon päällä. Haloista oli lumi sulanut ja sohjo jäätynyt, eikä vauhti pysähtynytkään. Jouduin hyppäämään alas ja mätkähdin mahalleni. Toiset taluttivat luokkaan ja vertakin tuli polvesta.

Tämä talvi jäikin viimeiseksi kansakouluvuodeksi, sillä seuraavana vuonna sotaväki tuli koululle ja Suomessa alkoi vapaussota.

1917

Tänä vuonna jääkärit tulivat Saksasta ja alkoivat kouluttaa Karjalan jääkäripataljoonia Sortavalan seminaarialueella. Alue eristettiin ketjulla ja isän työpaikka, pumppuasema Läppäjärven rannassa jäi ketjun sisään.

Armeija oli varannut kaikki seminaarialueen koulut majoitustiloikseen ja kotimme ikkunoiden edessä jäällä alkoi kuulua jääkäreidenovaääninen huuto ja mekastus.

Äiti piti kotona jääkäreille ja sotapojille pientä

kahvilaa ja sai palkakseen jonkun sokeripalan ja leipääkin. Ne tulivatkin tosi tarpeeseen. sillä oli pula-aika.

Sitten tuli kevät ja maaliskuu. Vähän ennen joukkojen lähtöä rintamalle kolme sotilasta kieltäytyi harjoituksista eikä suostunut ottamaan kivääriä. Eräänä päivänä heidät kuljetettiin kotimme ohi jälle ja perässä marssi 12 sotilasta kivääri olallaan. Kun tuo teloitusrhmä oli valmiina ampumaan, kaksi sotilasta viskasi kivääriänsä jälle. Silloin ryhmän johtaja komeni nuo kaksi sotilasta kolmen viereen ja niin ammuttiin viisi sotilasta yhteislaukauksella. Me katsoimme ikkunasta ja kuulimme laukaukset. Näimme miten ryhmän johtaja lähti ratsastamaan kaupunkiin ja näimme myös ryhmän palaavan ikkunamme alitse kasarmille.

1918

Tänä kesänä lähdettiin taas tavalliseen tapaan Suistamolle, mutta syksyllä kun muu perhe palasi kaupunkiin, minä jäin talveksi mökille kahden lehmän kanssa. Tarkoituksena oli kerätä lantaa peltoja varten.

Iltaisin lueskelin kirjoja ja tunsin oloni hyvin kotoiseksi. Öljylamppu valaisi pienellä pöydällä, pienissä ikkunoissa oli kauniit verhot ja päivällä lämmitetty leivinuuni hehkui lämpöä tupaan, ainoaan asuinhuoneeseen. Ulkona pakkasesa loisti puolikuu valoaan paksuille hangille. Laatokan Karjala oli Suomen lumisinta seutua. Eräänä iltana, kun olin taas lueskellut kirjaani kellon raksutus seuranani ja aioin juuri ruveta valmistautumaan yöpuulle, kuulin jotakin rapinaa mökin ulkopuolelta. Sammutin valon ja jäin kuuntelemaan. Nyt kuulin selvästi henkäisyä ja kuulin myös jonkun kahlaavan talon toiselle nurkalle.

Minua alkoi todella pelottaa ja kaikki rosvojutut tulivat mieleen. Tyrkkäsin jakkaran lattialle niin että kolahti ja hain kirveen viereeni. Tiesin, että kukaan ei pääsisi sisään eteisen ovesta, jonka poikki olin pannut pönkäksi pitkän puun. Mutta hengitys kuului edelleen selvästi. Mieleeni tuli kotiväki kaukana 60 km:n päässä kun itse olin yksin suuressa salossa takamailla, lähimpään naapurisiin kilometri matkaa, jos nyt siellä edes kukaan sattuisi olemaan kotona. Mutta sitten alkoi kuulua tuulen huminaa ja vähitellen uskalsin mennä nukkumaan.

Kun aamu sarasti, ulkona riehui myrsky. Oli varmasti talven kovin lumipyry. Kun vähitellen

uskalsin mennä ulos ympäristöä tutkimaan, lunta oli tullut ainakin metrin verran eikä mitään jälkiä enää näkynyt. Öinen hiiviskelijä jäi ikuisiksi arvoituksiksi.

Tuon tapauksen jälkeen en enää ollut mökillä yötyä, vaan lypsyn jälkeen jätin lehmät yöksi yksin ja vietin yöt naapurissa.

1919

Siinä se talvi taas meni mökillä, nyt Yrjö-veljen kanssa. Äitikin vieraili aika tiheään.

Myöhemmin keväällä lähdin Sortavalaan viemään isälle maitoa ja voita. Läskelästä mentiin talvisin Laatokan jäätä pitkin ja kerran johtohevonon putosi raihoon. Minun hevoseni hyppäsi raihoon yli, vaikka se oli vanha.

Tänä keväänä meille syntyi toinen tyttö, Kaari. Isä käski viemään rotinoita Helsinkiin, kun äiti synnytti Kaarin siellä. Vein viiden litran tonkan maitoa sekä leipää ja sikaa ja olin Virtasilla Bensowin isoissa kulmahuoneissa Fabianinkatu 21.

Kesällä tehtiin aita muiden töiden lisäksi. Kävin myös ostamassa kiväärimallisen 16-kaliberisen haulikon Suistamolta. Olo tuntui turvallisemmalla, kun oli pyssy seinällä.

1920

Taas kului talvi. Isä oli vuokrannut Sortavalan kaupungilta pari pitkää peltoa ja kylvänyt niihin ruista. Sitä me nyt leikkasimme ja kuljetimme käsikärryillä savista tietä pitkin kattilahuoneeseen, jossa isä tuon viljan kuivasi ja iski seinään.

Isä oli ostanut jostain jauhinkivet, joilla perheemme sai jauhettua jauhoja, eikä mikään ruisleipä ole ikinä paremmin maittanut kuin näistä jauhoista tehty! Johan oli oltukin toista vuotta paljaalla perunalla ilman leipää. Äidin kanssa olimme kerran hakeneet Savosta Hirvensalmelta 10 kg viljaa. Sodan jälkeen elettiin todella pula-aikaa.

1921

16-vuotiaana alkoi ympärivuotinen asumiseni Suistamon Jalovaaran mökillä Yrjö-veljen kanssa. Meillä oli hevonen ja kolme lehmää, kaksi vasikkaa, neljä lammasta, kaksi sikaa sekä aho täysi kanoja, noin 100 kappaletta. Haukka tosin pääsi yllättämään silloin tällöin vaikka koetin olla varuillani ja ampua; höyhenet vain jäivät jäljelle.

Sortavalan suojeluskunta oli antanut isälle ruutia meidän poikien ampumarjoittelua varten ja kyllä minä harjoittelinkin tuluun päivittäin sekä ampumalla pihasta harakoita.

Huhtikuussa meille oli tullut uusi veli Martti, jota piti välillä hoitaa, kun äiti oli käymässä ja haki välillä Sortavalasta isältä rahaa.

Kesällä koko perhe taas tuli Jalovaaraan ja aika kului töitä tehdessä. Sitten muut taas palasivat kaupunkiin ja minä jäin Yrjön kanssa, sillä meidän piti taas viettää talvi karjaa hoitaen. Mutta Jumala oli määrännyt toisin.

Noin pari viikkoa perheen lähdön jälkeen olimme Yrjön kanssa ruvenneet isän neuvojen mukaan maalaamaan ikkunoiden vuorilautoja, kun huomasimme pihakoivussa oravan. Sehän oli metsän riistaa, joka oli ammuttava, joten juoksin tupaan lataamaan haulikkoa. Toisen panoksen panin taskuun ja menin haulikon kanssa rapulle seisomaan.

Kun panin pyssynperän jalkojeni väliin kivelle, ase laukesi kohti kasvojeni. Olihan siinä meidän koirakin, jos se vaikka hännällään olisi laukaissut ja asekin oli vanha ja kerran aikaisemminkin itsestään lauennut.

Panos tunkeutui leuasta ylöspäin halkaisten leuan ja alahuulen. Samalla meni alhaalta ja ylhäältä kaksi hammasta. Panos jatkoi kulkevan nenän ali otsaan saakka ja piipun suullekki poltti mustiksi kasvoini, jotka alkoivat heti turvota niin, että Yrjö sanoi nenäni muistuttavan perunaa. Kun kysyin veljeltäni mitä hän itkee, hän vastasi: "Etkö tiedä, että pyssy laukesi kasvoihisi ja että verta tulee nenästä ja silmistä ja suusta?"

Kun sitten kädelläni hipaisin kasvojeni ja käteni tahruntui vereen, minullekin valkeni mitä oli tapahtunut. Veljeni, joka oli kuullut laukauksen ja nähnyt minun kaatuvaan maahan, oli säikähtänyt ja ruvennut itkemään ja huutamaan. Minä sitä vastoin herätessäni en ihmeekseni ollenkaan hermostunut, vaan aloin heti harkita asioita.

Pyysin veljeäni tuomaan mären pyyhkeen, sillä tuntui, että takki palaa ylläni. Viskasin takin pihanurmelle – tuhkakasasta löytyi myöhemmin mökin avaimet – ja rupesin märällä pyyhkeellä painelemaan kasvojeni. Pyysin myös veljeäni hakemaan hevosen haasta ja viemään minut Saukkoselle naapurisiin.

Kun pääsimme naapurisiin, siellä oli kotona vain emäntä, joka minut nähdessään kaatui maa-

han mahalleen ja alkoi huutaa hakaten käsillään lattiaa: "Voi hyvä Ruben! En olisi tuota sinulle suonut!" Istuin tuvan penkillä ja verilammikko suuren jalkojeni välissä.

Viimein saimme hevosen Saukkosen kärrien eteen, mutta sitten ei ollut ketään, joka olisi lähtenyt minua viemään. Lopulta tavoitettiin kotoaan Kalevaisen isäntä, joka uskaltautui lähtemään.

Tuolla 25 km matkalla otimme jokaisesta puorosta pulloon vettä, jotta sain huuhdeltua turvonnutta kurkkua etten olisi tukehtunut. Yhtään en valittanut koko aikana. En silloinkaan, kun lääkäri leikkasi roikkuvat huulen riekaleet saksilla.

Illalla meidän oli mentävä majataloon yöksi. Minä nukuin tuvan lattialla pistelevien olkien päällä ja yöllä oksentelin vatsan tyhjäksi. Aamulla jatkoin matkaa jalkaisin junalle ja olin Sortavalassa noin klo 16 aikoihin. Asemalta oli taas käveltävä kilometrin matka kotiin seminnaarin pumppuniemeen.

Kun sisarusket näkivät minut, he luulivat minun pelleilevän. Isä ja äiti eivät onneksi olleet kotona ja kun he tulivat, menin eteisen komeeroon piiloon. Sisarusten kanssa oli sovittu, että äidille ei kerrota ja kun äiti meni edeltä sisään, otin isää hihasta kiinni. Isä meinasi mennä pelästyksestä polvilleen kun kuuli ääneni ja näki minut. Kerroin isälle, että oli sattunut vahingonlaukaus ja että Yrjö-veli jäi mökille. Isä lähti viemään minua sairaalaan, jossa pääsin heti leikkauspöydälle.

Kotona äiti alkoi huolestua, kun isää ei kuulunut sisälle ja alkoi tiukata lapsilta tiesivätkö nämä mihin isä oli jäänyt. Lapset keksivät isän menneen suolaamaan äskettäin teurastettua sikaa, mutta kun isää ei etsinnöistä huolimatta löytynyt, oli lopulta kerrottava totuus. Kun äiti sai tietää isän lähteneen viemään minua sairaalaan, hän lähti tietysti perään, mutta minut oli jo viety leikkaussaliin.

Minulle jouduttiin tekemään kolme leikkausta; kaksi nukuttamalla ja yksi puuduttamalla. Melkein koko talvi meni sairaalassa ja Yrjökin tuli mökiltä pois. Hevoset ja lehmät myytiin ja siihen loppui meiltä maanviljelys ja karjanhoito noin kymmeneksi vuodeksi, kunnes isä pääsi eläkkeelle 1932 ja muutettiin kokonaan Suistamolle.

Sukuseuran tuotteita saatavissa

SEINÄ-
VAAKUNA
14 x 21 cm
25€

Tuliaiseksi
ja
merkkipäivä-
lahjaksi
PÖYTÄLIPPU
30€

ISÄNNÄNVIIRI
Kahta pituutta
3 tai 4 m
60€

RINTAMERKKI
(pinssi)
5€

KOLMIOLIPPU
10€

KAUPPAKASSI **3⁵⁰**

160 sivuinen
KEITTOKIRJA
30€

MUISTIKIRJA
70 x 110 mm
2⁵⁰

**KOLMAS
PAINOS!**

TEE TILAUS: Soita Pekka Väisänen
puh. 044 3073 468

Hintoihin lisätään
pakkaus- ja postituskulut.

tai s-postilla: jaana-annikki@hotmail.fi

Laukkasten sukuneuvosto 2015-2018

Ansa Haapalainen
Juvan sukuhaara

Johanna Lindbohm
varapuheenjohtaja
Tuomikatu 40, 50120 Mikkeli
johanna.lindbohm@edu.mikkeli.fi
040 590 4527
Juvan sukuhaara

Oskari Laukkanen
varainhoitaja
Neularanta 4, 70780 Kuopio
oskari.laukkanen@gmail.com
040 027 1353
Pielaveden sukuhaara

Juhani Tenhunen
Päiväkummuntie 8 b 6, 02210 Espoo
e.juhani.tenhunen@gmail.com
040 861 0723
Pielaveden sukuhaara

Kirsi Kinnari
Vuonankuja 6, 55100 Imatra
kirsi.kinnari@outlook.fi
040 043 4805
Räisälän sukuhaara

Leo Laakko
Latvakuja 2, 16300 Orimattila
leo.laakko@gmail.com
044 323 7475
Pielaveden (Kiuruvesi) sukuhaara

Anne-Marita Laukkanen
Kuusihaankatu 1 b 28, 45150 Kouvola
annemaritalaukkanen@gmail.com
040 724 7418
Pielaveden (Keitele) sukuhaara

Pia Laukkanen
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
mariapia.laukkanen@gmail.com
050 344 0456
Kesälahden sukuhaara

Risto Laukkanen
Lehtokatu 14, 40630 Jyväskylä
risto.laukkanen@elisanet.fi
040 064 7637
Kesälahden sukuhaara

Ritva Laukkanen
lehden toimittaja
Vanamokuja 2 B, 50120 Mikkeli
ritva.m.laukkanen@elisanet.fi
040 051 0241
Juvan sukuhaara

Taina Saarenpää
Näätäkuja 3 b 11, 01480 Vantaa
taina.saarenpaa@live.fi
040 580 8655
Kiteen sukuhaara

Jaana Väisänen
Saraheinäntie 3 a 1, 72400 Pielavesi
jaana-annikki@hotmail.fi
040 756 5221
Räisälän sukuhaara

Posti Green

***Hiljennymme Jouluun,
nautimme Uudesta Vuodesta***